

REPUBLICA MOLDOVA

Raionul Rezina

Primăria Comunei Cuizăuca

PLAN LOCAL DE ACȚIUNI

Comuna Cuizăuca, Raionul Rezina

Perioada de implementare: 2025 – 2030

Elaborat de:

Echipa tehnică AO Oikumena,
în colaborare cu Echipa Primăriei Comunei Cuizăuca

Aprobat de:

Consiliul Local Cuizăuca
Hotărârea nr. ____ / ____ _____ 2025

PLAN LOCAL DE ACȚIUNI

Comuna Cuizăuca, Raionul Rezina

Notă: Prezentul document este unul dinamic, care poate fi ajustat în funcție de evoluția contextului local și regional, precum și de rezultatele obținute pe parcursul implementării. Implicarea continuă a comunității și a factorilor interesați reprezintă cheia succesului în dezvoltarea durabilă a comunei Cuizăuca.

PREFAȚĂ

Satul Cuizăuca este singura localitate a comunei omonime din raionul Rezina.

Acest Plan Local de Acțiuni (PLA) pentru comuna Cuizăuca, din raionul Rezina, are scopul de a ghida dezvoltarea localității într-o manieră integrată și durabilă. Prin analizarea resurselor naturale, a cadrului socio-economic și a infrastructurii existente, documentul propune un set de măsuri care să stimuleze creșterea economică, să conserve mediul înconjurător și să îmbunătățească condițiile de viață ale populației.

ACRONIME & ABREVIERI

- **ADMA** – Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii
- **AIPA** – Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură
- **BERD** – Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
- **EE** – Eficiență energetică
- **FAO** – Food and Agriculture Organization (Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură)
- **FEN** – Fondul Ecologic Național
- **GEFF** – Programul de Finanțare a Economiei Verzi
- **GIS** – Geographic Information System (Sistem Informațional Geografic)
- **GIZ** – Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (Agenția Germană pentru Cooperare Internațională)
- **IFAD** – Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
- **IPCC** – Intergovernmental Panel on Climate Change (Grupul Interguvernamental privind Schimbările Climatice)
- **LCC** – Land Capability Classification (Clasificarea capacității terenurilor)
- **LDN** – Land Degradation Neutrality (Neutralitatea degradării terenurilor)
- **MAC-P** – Agricultura Competitivă în Moldova
- **MAME** – Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol
- **MDT** – Managementul Durabil al Terenurilor
- **ONG** – Organizație non-guvernamentală
- **PDSISM** – Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică
- **PFP** – Perdele Forestiere de Protecție
- **PNDR** – Programul Național de Dezvoltare Rurală

- **PNERP** – Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor
- **PNUD** – Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
- **SDG** – Sustainable Development Goals (Obiective de Dezvoltare Durabilă)
- **TRTP** – Programul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale”
- **UCIP IFAD** – Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor IFAD
- **UE** – Uniunea Europeană

LISTĂ TABELE

1. Tabelul din secțiunea 4.2. "Măsuri propuse, rezultate preconizate, indicatori de monitorizare și evaluare, instituții responsabile, surse de finanțare"

LISTĂ FIGURI

1. Harta „Sub-tipuri de sol”
2. Harta „Conținutul de nisip (0-5 cm)”
3. Harta „Conținutul de praf (0-5 cm)”
4. Harta „Conținutul de argilă (0-5 cm)”
5. Harta „Stocuri de carbon (0-30 cm)”
6. Ponderea categoriilor de utilizare a terenurilor
7. Harta „Acoperirea terenurilor”
8. Harta „Eroziunea solului”
9. Plan – schiță a PFP-urilor din perimetrul comunei

CUPRINS

PREFAȚĂ	1
ACRONIME & ABREVIERI	1
LISTĂ TABELE	2
LISTĂ FIGURI	2
1. INTRODUCERE	4
2. SITUAȚIA ACTUALĂ	4
2.1. Relieful, clima și apele	4
2.2. Resursele naturale.....	5
2.2.1. Solurile	5
2.2.2. Fond forestier.....	7
2.2.3. Resurse minerale.....	7
2.2.4. Resurse energetice.....	7
2.3. Acoperirea și utilizarea terenurilor	7
2.4. Populația, așezările și infrastructura	9
2.5. Protecția mediului	10
2.5.1. Managementul deșeurilor	10
2.5.2. Biodiversitatea	10
2.5.3. Perdele Forestiere de Protecție (PFP)	10
2.6. Hazarduri naturale	12
2.6.1. Eroziunea solului.....	12
3. OPORTUNITĂȚI ȘI CONSTRÂNGERI	14
3.1. Oportunități de dezvoltare.....	14
3.2. Constrângeri de dezvoltare.....	14
3.3. Scenarii de dezvoltare	14
3.3.1. Scenariul 1: Dezvoltare agricolă intensivă	14
3.3.2. Scenariul 2: Dezvoltare ecologică și turistică.....	14
3.3.3. Scenariul 3: Dezvoltare mixtă (agricultură sustenabilă și modernizarea infrastructurii).....	15
4. OPȚIUNI DE DEZVOLTARE	15
4.1. Pretabilitatea unor culturi agricole și scheme de rotație a culturilor	15
4.2. Măsuri propuse, rezultate preconizate, indicatori de monitorizare și evaluare, instituții responsabile, surse de finanțare	17
5. COMUNICARE ȘI SENSIBILIZARE	25
5.1. Obiectivele strategiei de comunicare	25
5.2. Mesaje-cheie.....	26
5.3. Public-țintă	27
5.4. Canale de comunicare	28
5.5. Activități propuse.....	30
6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	32
BIBLIOGRAFIE	32
ANEXE	32

1. INTRODUCERE

Comuna Cuizăuca este situată în raionul Rezina și prezintă caracteristici rurale tradiționale, cu un potențial agricol considerabil și o infrastructură care necesită modernizare. Acest Plan Local de Acțiuni urmărește să identifice și să valorifice punctele tari ale comunei, să propună măsuri de corectare a problemelor majore și să orienteze resursele locale către obiective de dezvoltare durabilă.

Obiective specifice:

- Analiza factorilor naturali, economici și sociali care influențează comuna;
- Identificarea constrângerilor și oportunităților pentru dezvoltare;
- Elaborarea unor strategii și măsuri concrete pentru stimularea economiei, îmbunătățirea infrastructurii și protecția mediului;
- Implicarea activă a comunității în planificarea și implementarea măsurilor propuse.

2. SITUAȚIA ACTUALĂ

2.1. Relieful, clima și apele

Relieful. Comuna Cuizăuca se află într-o zonă colinară, cu altitudinea minimă 114,5 m, maximă 320,1 m (amplitudine altitudinală ~205,7 m). Panta medie a terenului este de ~5,5°, cu porțiuni mai abrupte (panta maximă ~24,0°). Expoziția medie a versanților este de ~174,1° (sudică). Relieful comunei este domol, dominat de dealuri cu versanți blânzi. Pantele medii de circa 10% și expunerea spre sud sporesc erodabilitatea solului în absența măsurilor antierozionale. În terenurile de luncă fertile se dezvoltă culturi agricole diverse, iar pe versanți se practică în general pășunatul și livezile de pomi fructiferi. În ceea ce privește parametrii morfometrici, altitudinea medie este în jur de 217 m, iar amplitudinea reliefului de aproximativ 206 m, indicând un relief variat, cu văi și interfluviu deluros. Astfel, lucrările de protecție a solului și conservarea vegetației pe versanți rămân esențiale pentru a evita degradarea terenurilor agricole.

Clima. Localitatea are un climat temperat-continental, cu ierni reci (-1,06°C, min. -22°C) și veri călduroase (peste 21°C, max. 36°C). Primăverile și toamnele au temperaturi medii între 10-11°C. Precipitațiile medii iarna sunt de 127 mm, iar anual variază între 480-590 mm, cu minime sub 440 mm în anii secetoși și maxime de peste 640 mm în anii ploioși. În viitorul apropiat, temperaturile vor crește cu 1,5-2°C, iar precipitațiile vor deveni mai neregulate.

Resurse de apă. Comuna beneficiază de prezența râului Cogâlnic, afluent al r. Răut cu un afluent provizoriu. Pe teritoriul comunei sunt amenajate 3 iazuri mici, utilizate pentru irigații și pescuit. Suprafața totală ocupată de lacuri este 6 ha. De asemenea, rezervele subterane de apă pot fi utilizate pentru consumul domestic, dar calitatea lor variază în funcție de adâncime și locație. Este necesară implementarea unor sisteme de filtrare și monitorizare pentru a asigura siguranța apei potabile. Din cauza creșterii evaporării (cca 0,9 m³ de pe fiecare m² de apă) în viitorul apropiat resursele de apă se vor micșora.

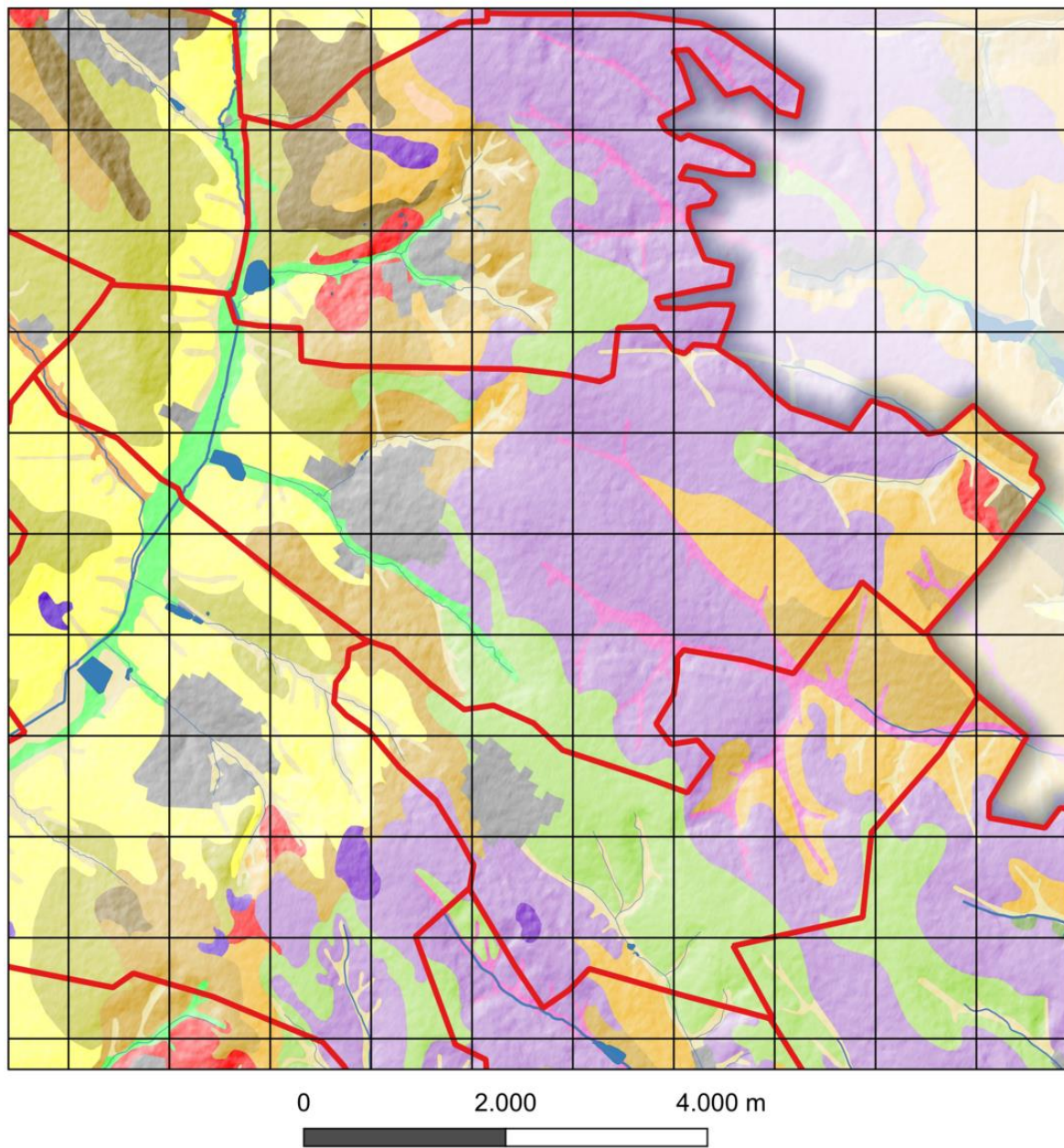
2.2. Resursele naturale

2.2.1. Solurile

Predomină cernoziomurile pe majoritatea terenurilor agricole ale comunei, în timp ce solurile brune de pădure apar sporadic pe areale mai restrânse, în zonele mai înalte sau împădurite.

Predomină cernoziomurile, cu fertilitate ridicată, potrivite pentru culturile de cereale (grâu, porumb), plante oleaginoase (floarea-soarelui) și legume. Lipsa rotației culturilor și folosirea intensivă a fertilizanților chimici pot afecta pe termen lung calitatea solului.

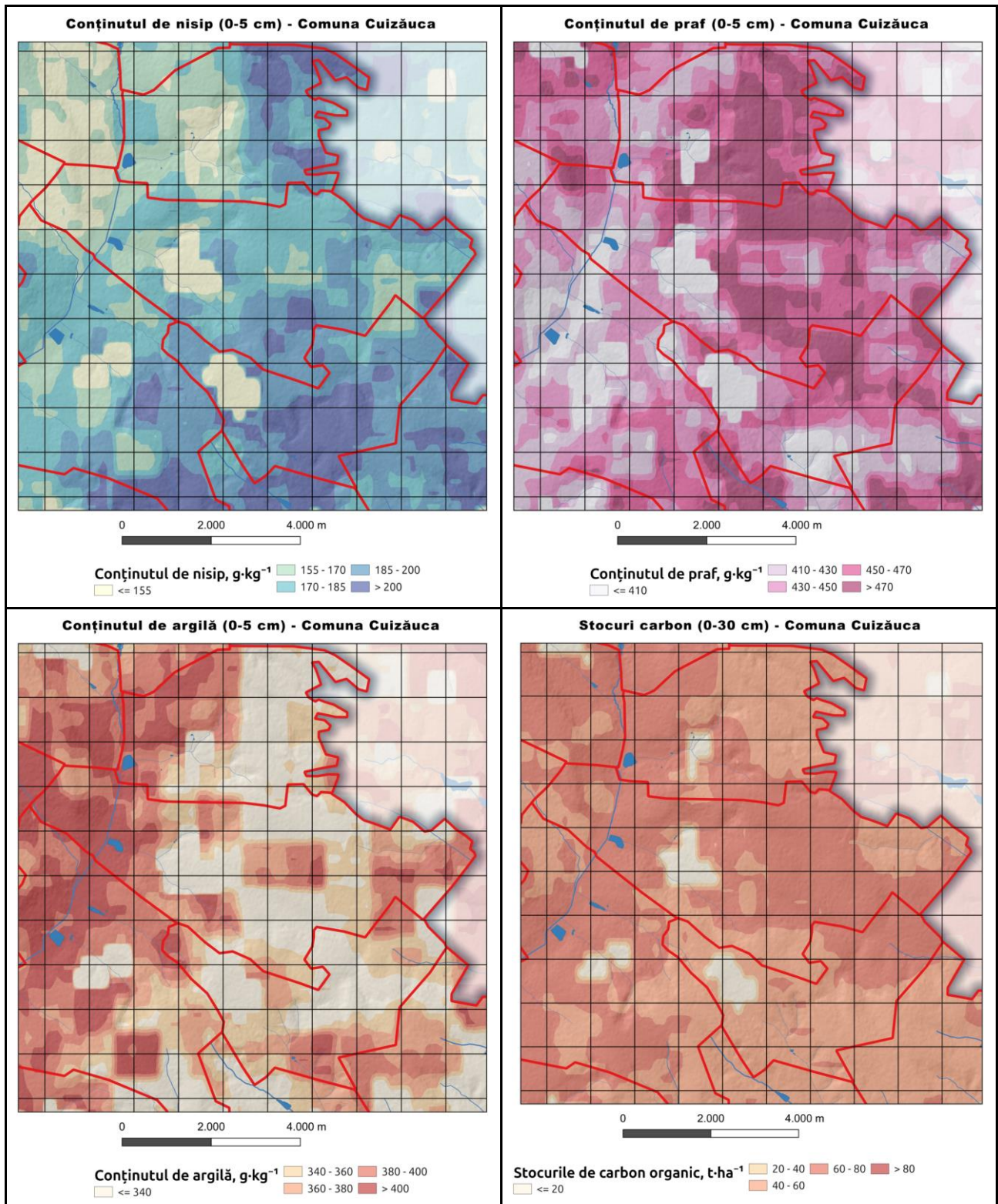
Sub-tipuri de sol - Comuna Cuizăuca

Sub-tipuri de sol

Alunecări de teren active	Cernoziom obișnuit	Sol cenușiu tipic
Cernoziom argiloiluvial	Cernoziom tipic	Sol cernizuomoid tipic
Cernoziom carbonatic	Sol aluvial mollic	Sol deluvial ocric
Cernoziom levigat	Sol aluvial stratificat	Sol cenușiu mollic

Solurile din această comună au o textură luto-argiloasă, cu circa 37% argilă, 45% praf (silt) și 18% nisip. Textura relativ echilibrată permite atât acumularea apei în sol, cât și un drenaj satisfăcător, sprijinind astfel buna dezvoltare a culturilor. Conținutul de carbon organic este moderat (~6.2%), sugerând o fertilitate bună, care însă poate fi îmbunătățită în continuare prin aport de materie organică. În ansamblu, solul are un potențial agricol ridicat, însă este importantă aplicarea unor practici durabile de gestionare pentru a preveni degradarea pe termen lung.

Conținutul mediu de carbon organic în stratul 0–5 cm este 38.1 g/kg, scăzând la 18.9 g/kg în stratul 5–15 cm și la 17.6 g/kg în stratul 15–30 cm. La adâncimi mai mari, conținutul continuă să descrească: 15.6 g/kg la 30–60 cm, 10.4 g/kg la 60–100 cm și 7.3 g/kg în stratul 100–200 cm. Stocul total de carbon organic până la 30 cm adâncime este de ~53.6 t/ha. Se observă o diminuare accentuată a conținutului de carbon cu adâncimea (de ~5 ori mai mic la 2 m față de suprafață).

2.2.2. Fond forestier

Zonele împădurite sunt reduse, însă esențiale pentru menținerea biodiversității și pentru protecția solului. Extinderea suprafețelor împădurite și crearea de perdele forestiere pot contribui la stabilitatea versanților și la combaterea eroziunii. Satul Cuizăuca dispune de un fond forestier important, cu o suprafață totală de 459,42 ha plantații forestiere. Dintre acestea, 433,42 ha sunt în proprietatea publică a statului, iar 26 ha aparțin UAT. Nu există suprafețe de pădure în proprietate privată. De asemenea, localitatea beneficiază de 11 ha de fâșii forestiere, aflate integral în proprietatea publică a UAT, cu rol în protecția terenurilor agricole și a zonelor vulnerabile. În localitate au fost identificate **8 perdele forestiere de protecție (PFP)**, cu o suprafață totală de **9,27 ha**. Toate se află într-o **stare satisfăcătoare**, fără semne de uscare sau infestare, ceea ce indică o funcționalitate corespunzătoare în contextul actual.

2.2.3. Resurse minerale

Pot exista depozite de nisip, argilă și pietriș, folosite local în construcții; orice exploatare trebuie să fie reglementată pentru a evita degradarea mediului.

2.2.4. Resurse energetice

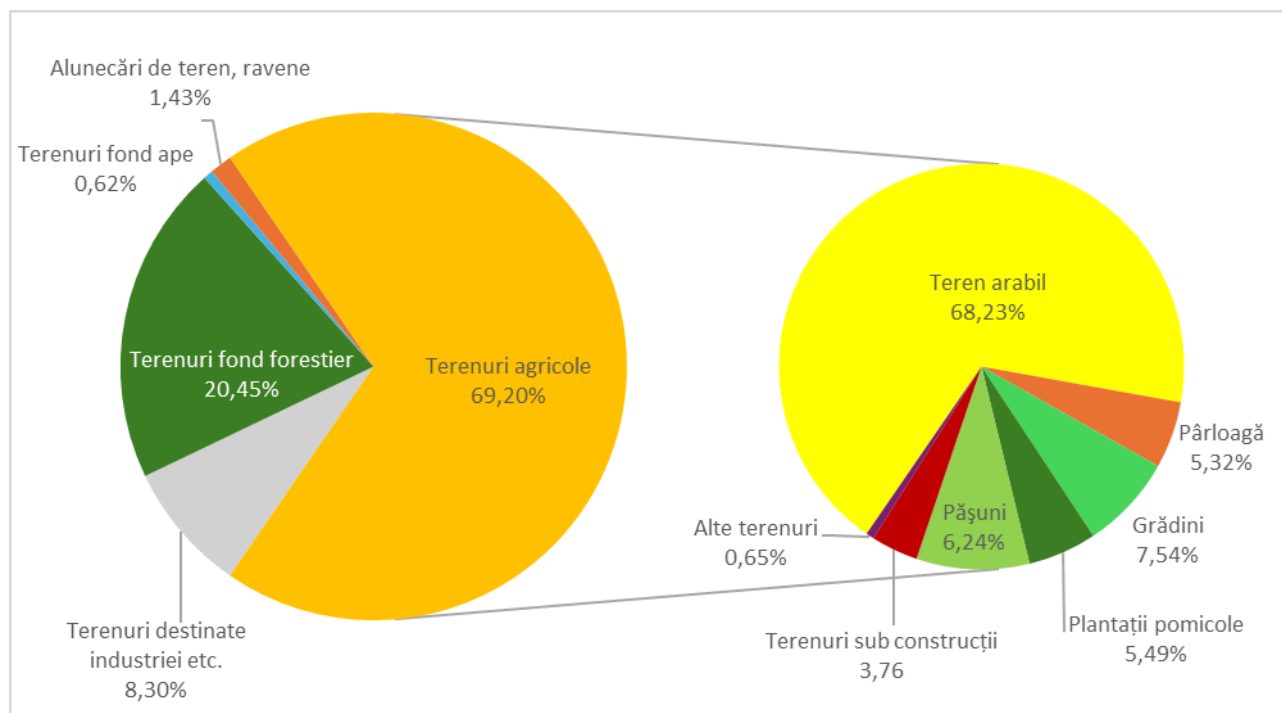
Nu există rezerve fosile în zonă, însă proiectele de energie solară și eoliană ar putea fi luate în considerare în zonele cu expunere solară și curenți de aer potriviți.

2.3. Acoperirea și utilizarea terenurilor

Structura utilizării terenurilor în comuna Cuizăuca reflectă un profil rural predominant agricol, cu o prezență semnificativă a pădurilor și o infrastructură economică moderată. Terenurile agricole ocupă cea mai mare parte a suprafeței (69,20%), evidențiind rolul central al agriculturii în economia locală. Dintre aceste terenuri agricole, terenurile arabile dețin o pondere dominantă (68,23%), ceea ce confirmă orientarea către cultivarea cerealelor și a altor plante de câmp. Grădinile (7,54%), plantațiile pomicele (5,49%), pășunile (6,24%) și pârloagele (5,32%) completează peisajul agricol, oferind diversitate în utilizare. Prezența consistentă a pârloagelor (5,32%) indică existența unor suprafețe temporar necultivate, ceea ce poate semnala fie o practică de regenerare a solului, fie o utilizare agricolă parțială. Terenurile sub construcții (3,76%) includ zonele rezidențiale și sociale.

Fondul forestier reprezintă 20,45% din teritoriul comunei, sugerând o componentă ecologică importantă, cu beneficii pentru climă, biodiversitate și prevenirea eroziunii solului.

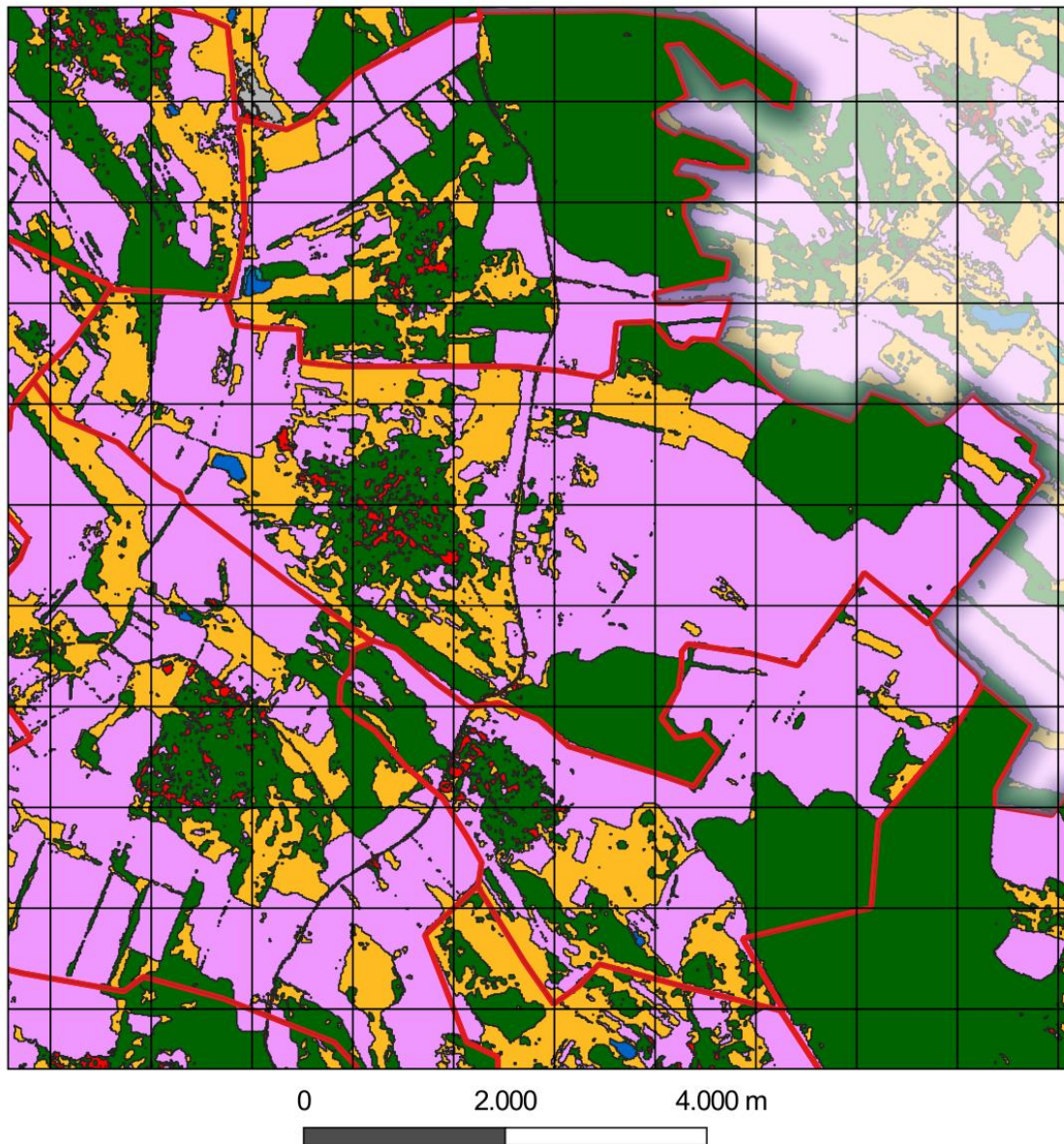
Ponderea categoriilor de utilizare a terenurilor

Pe lângă aceste categorii majore, terenurile destinate industriei, transporturilor, telecomunicațiilor și altor activități economice ocupă 8,30% din suprafață, reflectând o infrastructură locală în curs de dezvoltare, ce ar putea sprijini diversificarea economică.

Terenurile din fondul apelor (0,62%) au un rol în reglarea hidrologică. Totodată, sunt prezente și alunecările de teren și ravenele (1,43%), care semnalează riscuri geomorfologice, precum și alte terenuri (0,65%) cu funcționalități neprecizate.

Acoperirea terenurilor - Comuna Cuizăuca

Categorii de terenuri		
Vegetație arboricolă	Terenuri agricole	Bazine acvatice permanente
Pajiști	Terenuri construite	Zone umede înnierbate
	Teren gol/vegetație rară	

2.4. Populația, așezările și infrastructura

Populația. Conform datelor de recensământ, populația comunei Cuizăuca a scăzut de la 1458 de locuitori în 2004 la 1285 de locuitori în 2014. Până în 2024, populația a continuat să se reducă, ajungând la 907 locuitori, ceea ce reflectă tendințele generale de depopulare și migrație din mediul rural. Migrația tinerilor către orașe și străinătate reduce forța de muncă și dinamismul local. Principala ocupație rămâne agricultura.

Așezările. Satele din comună au un caracter rural tradițional, cu gospodării individuale și terenuri agricole adiacente. Se observă un interes pentru renovarea locuințelor, însă infrastructura necesită investiții.

Infrastructura.

- **Drumuri:** Predomină drumurile pietruite și parțial asfaltate; necesită modernizări și reparații periodice pentru a facilita transportul și accesul la piețe.
- **Rețele de apă și canalizare:** Majoritatea gospodăriilor folosesc fântâni individuale. Lipsa unei rețele de canalizare și de gestionare a apelor uzate poate polua solul și pânza freatică.
- **Energie și telecomunicații:** Alimentarea cu energie electrică este stabilă, însă persistă zone cu semnal de telefonie și internet slăbit.

2.5. Protecția mediului

2.5.1. Managementul deșeurilor

Sistemul de colectare și depozitare este rudimentar, mulți locuitori recurgând la practici necontrolate care afectează solul și apa. Crearea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor și implementarea conceptelor de reciclare sunt prioritare.

2.5.2. Biodiversitatea

Habitatele locale, formate din păduri restrânse, terenuri agricole și zone umede, susțin o diversitate de specii. Măsurile de reîmpădurire și interzicerea tăierilor necontrolate contribuie la conservarea ecosistemelor.

2.5.3. Perdele Forestiere de Protecție (PFP)

În localitate au fost identificate **8 perdele forestiere de protecție (PFP)**, cu o suprafață totală de **9,27 ha**. Toate se află într-o **stare satisfăcătoare**, fără semne de uscăre sau infestare, ceea ce indică o funcționalitate corespunzătoare în contextul actual.

Structura acestora este preponderent în **două rânduri**, cu o singură perdea în **patru rânduri**. Lățimea PFP-urilor variază între **10 și 12 metri**, iar compoziția speciilor lemnoase este mixtă, incluzând **nuc** (specie predominantă în 4 PFP), **salcâm, arțar, plop, sălcioară, ulm** și alte foioase tari adaptate condițiilor edafice locale.

Din punct de vedere al vârstei:

- 1 PFP are **15 ani**, este monodominantă în **salcâm**;
- 2 PFP au **20 ani**, compuse din **arțar** și alte foioase tari;
- 2 PFP – **40 ani**;
- 3 PFP – **45–50 ani**.

Subarboretul este bine reprezentat, cu predominanță de **măceș, porumbar, păducel și lemn câinesc**, specii care contribuie la stabilizarea solului și la menținerea biodiversității.

Pentru asigurarea funcționalității ecologice și protective a perdelelor forestiere din satul Cuizăuca, sunt propuse următoarele categorii de lucrări, adaptate vârstei, consistenței și stării fitosanitare a formațiunilor:

- **Reconstrucție ecologică – 3,55 ha în 3 PFP.** Lucrările vizează reabilitarea structurilor afectate de degradare sau cu densitate insuficientă. Se va interveni cu replantări folosind specii forestiere valoroase și adaptate condițiilor pedoclimatice locale. În zonele afectate de compactarea solului se vor aplica lucrări de pregătire: **scarificare, desfundare localizată** și eventual fertilizare. Obiectivul este refacerea completă a perdelei în zonele unde funcția protectivă este compromisă.
- **Elagaj – 4,02 ha în 3 PFP.** Elagajul presupune **îndepărtarea ramurilor inferioare uscate sau defecte**, în special la arborii tineri sau de talie medie. Această lucrare contribuie la formarea unui trunchi curat, reducerea riscului de boli și îmbunătățirea circulației aerului în coronament. Este importantă mai ales în perdelele dense, cu potențial de acumulare a umidității și dezvoltare de ciuperci parazite.
- **Emondaj – 4,02 ha în 3 PFP.** Lucrarea constă în **ajustarea volumului coroanei arborilor maturi**, în scopul reducerii supraîncărcării structurale, corectării dezechilibrelor de creștere și evitării ruperii ramurilor. Este recomandată în special la speciile cu creștere rapidă sau dezvoltare asimetrică, precum salcâmul și plopul.
- **Tăieri de igienă – 4,02 ha în 3 PFP.** Se vor extrage arborii **uscați, bolnavi, rupți sau căzuți**, pentru a preveni propagarea agenților patogeni și a menține sănătatea arboretului. Este o lucrare de bază în gospodărirea perdelelor, mai ales în contextul schimbărilor climatice care favorizează instalarea bolilor și a dăunătorilor.
- **Îngrijirea subarboretului – 4,02 ha în 3 PFP.** Presupune **îndepărtarea vegetației concurente** din stratul inferior (liane, arbuști sufocați, specii invazive), pentru a reduce competiția asupra arborilor principali și pentru a crea un microclimat mai favorabil dezvoltării. Se păstrează speciile valoroase din punct de vedere ecologic, precum **păducelul, măcieșul, sângerul, lemnul câinesc și porumbarul**, care contribuie la stabilizarea solului.
- **Completări – 0,72 ha în 1 PFP.** Lucrare de **plantare a puieților în golurile existente** din perdelele parțial degradate. Se recomandă utilizarea aceluiași specii ca în compoziția dominantă a perdelei, pentru menținerea coerenței ecologice și structurale. Este o măsură esențială pentru restaurarea continuității perdelei.
- **Rărituri – 1,7 ha în 1 PFP.** Se va aplica în perdelele cu consistență ridicată ($>0,8$), unde densitatea mare afectează creșterea optimă a arborilor. Prin **extragerea exemplarelor de calitate inferioară**, se va permite dezvoltarea arborilor dominanți și va crește stabilitatea structurală a PFP. Se va respecta o intensitate a lucrării proporțională cu vârsta și desimea vegetației.

Perdelele forestiere existente în Cuizăuca ocupă în prezent **0,63%** din suprafața totală a terenurilor localității. Pentru a atinge pragul optim de **4%** recomandat pentru protecția eficientă a solului și a terenurilor agricole, ar fi necesară înființarea a încă **89,85 ha** de perdele forestiere.

Se recomandă:

- extinderea rețelei de perdele forestiere, în special în zonele cu risc ridicat de eroziune și pe marginea terenurilor agricole expuse;
- implementarea urgentă a lucrărilor propuse pentru menținerea sănătății vegetației existente;
- utilizarea speciilor autohtone adaptate edafic și climatic pentru toate lucrările de reîmpădurire și completare;
- corelarea lucrărilor silvice cu măsuri de protecție a solului și gestionare durabilă a terenurilor agricole.

Aplicarea acestor măsuri va contribui la stabilizarea terenurilor vulnerabile, creșterea capacității de retenție a apei și protecția investițiilor agricole din zonă.

2.6. Hazarduri naturale

Eroziunea solului, alunecările de teren și secetele constituie riscuri majore pentru terenurile agricole. Practicile agricole durabile și reabilitarea sistemelor de irigații pot reduce semnificativ aceste riscuri.

2.6.1. Eroziunea solului

Pe teritoriul localității au fost identificate 110,17 ha de terenuri afectate de procese geomorfologice (râpi, alunecări de teren, eroziune activă), ceea ce impune aplicarea unor măsuri urgente de stabilizare și protecție ecologică. Din cele 2453 ha de terenuri ale satului, în anul 2024 au fost supuse cercetărilor pedologice 1714 ha. Rezultatele indică un potențial agricol relativ bun, cu o notă medie ponderată de bonitate de 65 puncte. Totodată, s-a constatat că 873 ha din terenurile analizate sunt afectate de eroziune (reprezentând 50,93%), iar 85 ha (respectiv 4,96%) sunt erodate puternic, necesitând măsuri de conservare și refacere a vegetației.

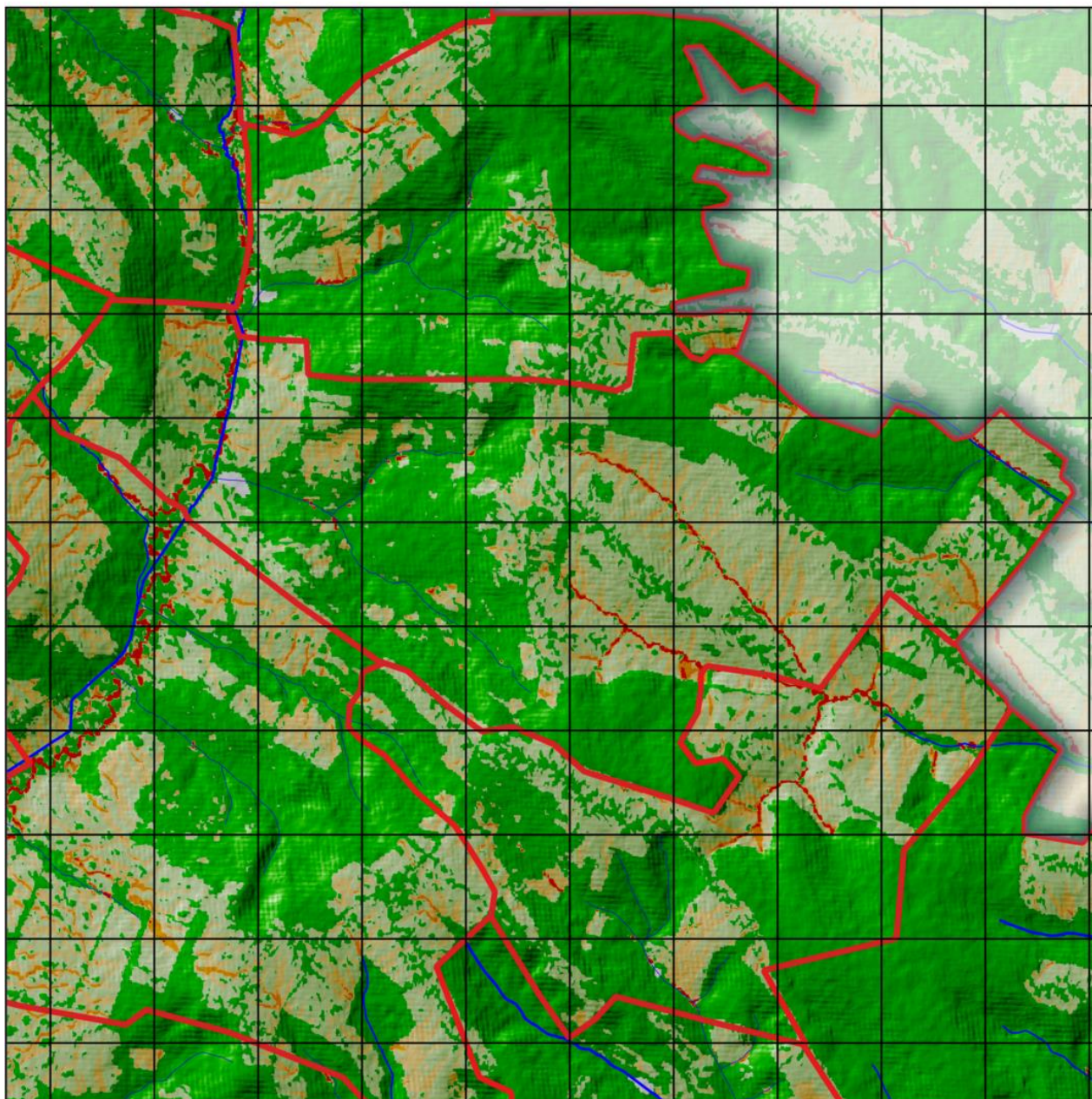
La nivelul comunei Cuizăuca, se înregistrează o pierdere anuală de sol prin eroziune hidrică de circa 493 tone. Această valoare se situează la un nivel mediu față de celelalte comune analizate, indicând o afectare moderată de către eroziune a solului. Eroziunea este notabilă dar nu severă, sugerând prezența unor pante domoale până la moderate și a unor episoade de ploi torențiale ce provoacă scurgeri superficiale, combinate cu practici agricole în general convenabile, însă posibil deficitare în zonele cele mai expuse.

Rata medie anuală a eroziunii este estimată la ~2,5 tone/ha, ceea ce reflectă un grad moderat de afectare a solului pe unitatea de suprafață. Acest nivel sugerează că, deși comuna nu se numără printre cele mai grav afectate, procesele de eroziune sunt totuși prezente și pot fi semnificative în anumite sectoare. În zonele cu pantă mai accentuată din Cuizăuca s-au constatat pierderi de sol de până la 270 tone/ha într-un an, ceea ce indică puncte vulnerabile ce necesită atenție.

Pe termen lung, pierderea treptată a solului fertil poate reduce productivitatea agricolă, chiar dacă ritmul actual nu este unul alarmant. Fermierii din comună pot totuși observa, în timp,

o ușoară scădere a calității solului dacă eroziunea persistă. Pentru a preveni agravarea situației, se recomandă implementarea unor măsuri de conservare a solului: lucrări agricole orientate pe curbele de nivel, folosirea culturilor de acoperire pentru protejarea solului neacoperit și crearea de bariere vegetative (perdele forestiere sau benzi de iarbă) pe lângă câmpuri. Astfel de acțiuni vor ajuta la menținerea fertilității solului și la protejarea agriculturii locale pe viitor.

Eroziunea solului - Comuna Cuizăuca

0 2.000 4.000 m

3. OPORTUNITĂȚI ȘI CONSTRÂNGERI

3.1. Oportunități de dezvoltare

1. **Agricultură performantă.** Fertilitatea solurilor și potențialul agricol pot genera producții ridicate, susținute de tehnologii moderne și asocieri între producători.
2. **Turism rural și ecologic.** Peisajele colinare, cultura tradițională și gastronomia locală pot fi valorificate prin pensiuni rurale și trasee tematice.
3. **Energie regenerabilă.** Sistemele solare și, unde e fezabil, cele eoliene pot reduce costurile energetice ale gospodăriilor și pot crea surse de venit.
4. **Acces la fonduri.** Programele europene și cele naționale dedicate dezvoltării rurale pot facilita modernizarea infrastructurii și agriculturii.

3.2. Constrângeri de dezvoltare

1. **Migrația tinerilor și îmbătrânirea populației.** Disponibilitatea forței de muncă este redusă, iar inițiativele antreprenoriale sunt mai greu de lansat și susținut.
2. **Infrastructură deficitară.** Drumurile și rețelele de apă-canal insuficient dezvoltate împiedică dezvoltarea economică și afectează calitatea vieții.
3. **Buget local limitat.** Resursele publice reduse necesită cofinanțări, parteneriate și acces la finanțări externe.
4. **Practicile agricole nesustenabile.** Monocultura și folosirea necorespunzătoare a chimicalelor degradează solul și poluează sursele de apă.

3.3. Scenarii de dezvoltare

3.3.1. Scenariul 1: Dezvoltare agricolă intensivă

Obiective:

- Creșterea randamentului prin tehnici agricole moderne (irigații, mecanizare, soiuri performante).
- Asocierea fermierilor în cooperative pentru a reduce costurile și a îmbunătăți accesul la piețe de desfacere.
- Crearea unor platforme de colectare, procesare și depozitare a produselor agricole (cereale, fructe, legume).

Riscuri:

- Presiune suplimentară asupra solului și apei, necesită măsuri de protecție.
- Investiții inițiale mari și dependența de prețurile de piață la produsele agricole.

3.3.2. Scenariul 2: Dezvoltare ecologică și turistică

Obiective:

- Promovarea agriculturii ecologice (rotația culturilor, compost, îngrășăminte organice) pentru menținerea fertilității solului și protecția resurselor de apă.

- Dezvoltarea infrastructurii turistice rurale: pensiuni, trasee culturale și naturale, festivaluri gastronomice.
- Reîmpădurirea zonelor marginale și protejarea biodiversității prin coridoare ecologice și perdele forestiere.

Riscuri:

- Turismul depinde de infrastructura locală, de promovare și de capacitatea de a atrage turiști.
- Necesită eforturi de instruire a fermierilor și antreprenorilor locali în domeniul ecoturismului.

3.3.3. Scenariul 3: Dezvoltare mixtă (agricultură sustenabilă și modernizarea infrastructurii)

Obiective:

- Modernizarea graduală a drumurilor și extinderea rețelelor de apă-canal.
- Adoptarea practicilor agricole durabile (rotația culturilor, reducerea inputurilor chimice, gestionarea integrată a apei).
- Crearea de puncte de procesare a produselor locale și inițiative turistice moderate care să completeze veniturile fermierilor.

Riscuri:

- Coordonare complexă între autorități, fermieri, investitori și ONG-uri.
- Costuri ridicate și rezultate pe termen mediu-lung.

4. OPȚIUNI DE DEZVOLTARE

4.1. Pretabilitatea unor culturi agricole și scheme de rotație a culturilor

În urma evaluării multicriteriale a terenurilor agricole din cele 32 de comune studiate (situate în raioanele Orhei, Rezina și Șoldănești), s-au identificat diferențe semnificative în potrivirea diferitelor culturi și folosințe ale terenului. Per ansamblu, **cerealele de toamnă** (în special grâul și orzul) prezintă cea mai mare pretabilitate, având cele mai extinse suprafețe de teren clasificate drept potrivite sau foarte potrivite pentru aceste culturi. **Culturile prășitoare de primăvară** precum porumbul și floarea-soarelui au, dimpotrivă, o extindere mult mai redusă a terenurilor cu favorabilitate ridicată, fiind în general limitate de factori climatici și edafici. Conform studiilor în domeniu, **principalii factori limitativi** ai productivității agricole în această regiune sunt deficitul de precipitații în perioada de vegetație, regimul termic, panta terenului și proprietățile solului (porozitate, conținut de humus, textură etc.). Aceste constrângeri explică de ce **speciile sensibile la secetă sau la îngheț** (de exemplu, vița-de-vie, piersicul) au un indice de pretabilitate foarte scăzut în majoritatea comunelor, în timp ce **plantele mai rezistente** (grâul, orzul, lucerna) reușesc să valorifice mai bine condițiile locale. Totodată, pe terenurile cu pantă accentuată sau soluri slab dezvoltate, **utilizările permanente** (pășuni și fânețe) reprezintă opțiunea optimă, aceste suprafețe fiind mai potrivite pentru pajiști naturale decât pentru culturi intensive. În continuare este prezentată

analiza detaliată pentru fiecare comună, evidențiind culturile cu preabilitate ridicată, zonele propice și recomandările privind culturile ce ar trebui evitate.

Comuna Cuizăuca dispune de condiții **moderate** pentru majoritatea culturilor. **Grâul** este din nou cea mai viabilă opțiune, cu ~36,3% din teren potrivit, urmat de **lucernă** (~31,0%). Pe lângă acestea, **orzul și prunul** manifestă preabilitate medie (în jur de 15–20% din suprafață), ceea ce indică posibilitatea cultivării orzului pe terenurile arabile mai bune și amenajarea unor livezi mici de prun pe versanții favorabili. **Pășunile** permanente pot ocupa terenurile mai slabe (aprox. 5,3% din comună este foarte potrivită pentru pajiști). În schimb, nu se recomandă extinderea culturilor de **viță-de-vie, piersic, cartof sau floarea-soarelui** în Cuizăuca, întrucât aceste specii au demonstrat o adaptabilitate foarte scăzută la factorii pedoclimatici locali.

Schema de rotație recomandată (4-5 ani)

1. Anul I – Grâu de toamnă: cultură de bază, bine adaptată condițiilor locale.
2. Anul II – Orz de toamnă: alternanță cerealiară pentru diversificare.
3. Anul III – Floarea-soarelui (unde este potrivit): cultură tehnică ce rupe ciclul cerealiar.
4. Anii IV–V – Lucernă: leguminoasă perenă ce refertilizează solul și oferă furaje de calitate.

Proporții și categorii de utilizare a terenului

- Culturi principale: grâu, orz, lucernă (în proporții variabile, adaptate analizei de preabilitate).
- Culturi secundare: soia, mazăre sau alte leguminoase pe suprafețe mici.
- Pajiști permanente: pe terenurile marginale, în special în pantă.
- Livezi/pomi: doar pe microzone favorabile (prun, cireș), dacă sunt identificate.

Principii agronomice moderne aplicate

Rotația include diversificarea culturilor, alternanța cerealelor cu leguminoase și plante tehnice, evitarea monoculturii și utilizarea pajiștilor pe terenurile sensibile. Lucerna are rol ameliorator, fixând azotul și refăcând fertilitatea solului.

Culturi nerecomandate

Se vor evita culturile cu preabilitate foarte scăzută, precum viță-de-vie, piersicul, cartoful sau porumbul extensiv, deoarece nu oferă randamente stabile și sunt vulnerabile la condițiile pedoclimatice locale.

4.2. Măsurile propuse, rezultatele preconizate, indicatorii de monitorizare și evaluare, instituțiile responsabile, sursele de finanțare

Progresul general privind realizarea obiectivelor **Planului Local de Acțiuni Comuna Cuizăuca, Raionul Rezina** va fi apreciat în baza următorilor indicatori:

Acțiuni	Indicator de progres	Ținta ce urmează a fi atinsă în anul 2030	Cost estimativ	Surse de finanțare
1.1. Extinderea suprafeței fâșiilor forestiere de protecție	Suprafață fâșii forestiere (ha)	+89,85 ha	~63.300 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.2. Plantarea și/sau conservarea vegetației riverane	Suprafață restaurată (ha)	26 ha	4.500-16.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.3. Promovarea culturilor energetice și utilizarea resurselor de biomasă forestieră reziduală	<ul style="list-style-type: none"> Cantitate biomasă utilizată (tone) Creșterea ponderii energiei regenerabile în consumul final de energie 	50 ha	Dezvoltarea culturilor energetice: 20.000 - 25.000 lei pe hectar în primul an Colectarea și procesarea biomasei forestiere: 200 și 350 lei pe tonă.	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR). Planul Național „Construim Moldova Europeană”, Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Moldova
1.4. Reconstrucția ecologică a pădurilor afectate de uscăre și alți factori vătămători sau necorespunzătoare sub raport structural-funcțional	Suprafață reconstruită (ha)	251 ha	1.500 - 2.000 lei pe hectar	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.5. Reabilitarea fâșiilor forestiere de protecție a terenurilor agricole	Suprafață reconstruită (ha)	9,27 ha	22 000 – 35 000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027; Proiectul GEF8 (FAO) perioada 2026-2030. Proiectul de Reziliență Rurală (PRR) – UCIP IFAD

				Proiectul „Dezvoltarea Sectorului Forestier Comunal în Moldova” – Fondul BioCarbon
1.6. Protecția pădurilor prin combaterea adecvată a dăunătorilor și bolilor (metode biologice de combatere etc.) și a pășunatului în păduri	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rapoarte anuale ▪ Număr de intervenții 	501,71 ha	Tratamente chimice: 1.000 la 5.000 lei/ha. Tratamente biologice: 1.500 și 3.000 lei/ha. Tratamente mecanice: 3.000–4.000 lei/ha.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. <p>Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027</p>
1.7. Monitorizarea stării de sănătate a pădurilor și a solurilor forestiere	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rapoarte anuale ▪ Numărul de studii efectuate ▪ Procentul de păduri monitorizate anual. ▪ Numărul de probe de sol și vegetație analizate 	501,71 ha	2.000 lei/ha anual	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul de granturi post-investiționale destinate managementului durabil al terenurilor este parte integrantă a Proiectului Agricultură Competitivă (MAC-P). <p>Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027</p>
1.8. Prevenirea și limitarea incendiilor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studii de caz ▪ Suprafața pădurilor protejată împotriva incendiilor (ha) 	501,71 ha	4.650 lei și 13.900 lei pe an	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027 <p>Proiectul „EU4 Moldova Rezilientă – Stat Sigur, Comunități Puternice”</p>
1.9. Îmbunătățirea sistemului de monitorizare și observare a acțiunii factorilor biotici și abiotici destabilizatori	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Număr de sisteme implementate ▪ Procentajul de păduri monitorizate 	501,71 ha	13.500 lei pe an	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. <p>Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027</p>
2.1 Aplicarea măsurilor hidrotehnice și fito-ameliorative pe terenurile agricole afectate de ravene	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața terenurilor afectate de ravene pe care s-au aplicat măsuri hidrotehnice și fito-ameliorative (ha) 	12 ha	165–310 mii lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Proiectul "Îmbunătățirea capacităților pentru transformarea zonei rurale" (TRTP) ▪ Proiectul Băncii Mondiale "Agricultură Competitivă în Moldova" (MACP) <p>Proiectul „Sprijin de urgență pentru producătorii agricoli în contextul crizei socio-economice și energetice” FAO și a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)</p>

2.2 Extinderea terenurilor irigate	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor irigate (ha) 	+34 ha	60.000 - 180.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, buget local, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) <p>Granturi oferite de UCIP IFAD</p>
2.3 Implementarea culturilor agricole cu un consum redus de apă	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața cultivată cu culturi agricole cu consum redus de apă (ha) Reducerea consumului de apă pentru irigare (%) Numărul de ferme adoptând tehnici de irigare eficiente și culturi rezistente la secetă Eficiența utilizării apei în agricultura respectivă (litri de apă pe kilogram de produs) 	594 ha	71.000 - 123.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, buget local, fonduri externe, parteneriate public-private. Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii (ADMA): Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME). Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM). Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA). Programul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)” finanțat de Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (IFAD). Proiecte internaționale și parteneriate Proiectul „Sprijin de urgență pentru producătorii agricoli în contextul crizei socio-economice și energetice” FAO și a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)
2.4 Reducerea suprafeței de terenuri degradate	<ul style="list-style-type: none"> Prevenirea și combaterea eroziunii solului, ha 	-87,3 ha	10.000 - 20.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Fonduri externe, Organizații internaționale și agenții de dezvoltare, Fonduri private și investiții. Programul de îmbunătățiri funciare 2021-2025. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027 <p>Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)</p>
2.5 Reducerea suprafeței terenurilor puternic erodate	<ul style="list-style-type: none"> Prevenirea și combaterea eroziunii solului, ha 	-12,7 ha	64,2 mii lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Proiectul Băncii Mondiale "Agricultura Competitivă în Moldova" (MACP). Subvenții pentru lucrările de îmbunătățiri funciare și protecția solului de la AIPA. <p>Programul de îmbunătățiri funciare 2021-2025</p>
2.6 Conversia terenurilor arabile de pe pante (cu un anumit grad de degradare)	<ul style="list-style-type: none"> Numărul de hectare de terenuri arabile de pe pante care au 	8 ha	9.500 – 13.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat și local; AIPA, Programul de Granturi pentru Managementul Durabil al Terenurilor. FEN, Fonduri externe

în păduri	fost convertite în păduri			
2.7 Creșterea cantității de reziduuri vegetale pe suprafața solului care îmbunătățește și agregarea și astfel reduce tendința de formare a crustei, lucrările minime ale solului și sistemul fără lucrări.	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea cantității de reziduuri vegetale aplicate pe sol pentru a îmbunătăți agregarea solului. Reducere a formării crustei pe sol. 	170 ha	7.000 - 11.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, buget local, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (MDT) <p>Programul de granturi pentru facilitarea accesului la piețele de desfacere pentru agricultori</p>
2.8 Măsuri de management pentru reducerea pierderilor de carbon din sol	<ul style="list-style-type: none"> Reducere a emisiilor de CO₂ Creșterea conținutului de materie organică Îmbunătățirea biodiversității solului 	34 ha	33.000 - 70.000 lei/an	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat și fonduri internaționale Programul de Finanțare a Economiei Verzi (GEFF) al Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) <p>Programul AgreeenaCarbon</p>
2.9 Măsuri de management pentru ameliorarea terenurilor sărăturate	<ul style="list-style-type: none"> Recuperarea și îmbunătățirea capacității solului afectat de sare, ha 	51 ha	12.000 - 23.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul de Granturi pentru Managementul Durabil al Terenurilor (MDT), (UCIMPA) <p>Subvenții pentru Lucrări de Îmbunătățiri Funciare și Protecția Solului, și Programul de Subvenționare a Investițiilor în Tehnica și Echipamentele Agricole (AIPA)</p>
2.10 Măsuri de management pentru prevenirea degradării prin destructurare și crustificare	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața totală de teren agricol protejată împotriva eroziunii, ha 	17 ha	35.000 – 55.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul de Granturi pentru Managementul Durabil al Terenurilor (MDT) <p>Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA)</p>
2.11 Măsuri pentru prevenirea degradării solului prin compactare	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor afectate de compactare, ha 	8 ha	1.250 - 3.300 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA), subvenții și Programul de granturi post-investiționale "Managementul Durabil al Terenurilor" (MDT). <p>Proiectul "Agricultura Competitivă în Moldova" (MAC-P)</p>

2.12	Măsuri de management pentru prevenirea și combaterea poluării solului	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor erodate reabilitate, ha 	849 ha	15.000 – 25.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Surse externe. Proiectul „Suport pentru implementarea Acordului de Asociere” (EU4Environment) Proiectul „Consolidarea rezilienței comunităților vulnerabile la schimbările climatice” (PNUD) Proiectul „Reducerea Degradării Solurilor și Managementul Durabil al Pajiștilor” (FAO, PNUD, Ministerul Agriculturii)
2.13	Măsuri de management pentru prevenirea și combaterea pierderii de nutrienți în sol	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor protejate de eroziune și degradare a solului, ha 	849 ha	3.000 - 5.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Surse externe. Proiectul „Suport pentru implementarea Acordului de Asociere” (EU4Environment) Proiectul „Consolidarea rezilienței comunităților vulnerabile la schimbările climatice” (PNUD) Proiectul „Reducerea Degradării Solurilor și Managementul Durabil al Pajiștilor” (FAO, PNUD, Ministerul Agriculturii)
2.14	Amenda rea solurilor acide si alcaline	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor ameliorate , ha 	3 ha	1.300 - 3.200 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Surse externe. Subvențiile AIPA (Agenția pentru Intervenții și Plăți în Agricultură) Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) Fondul Ecologic Național EU Neighbourhood Instrument
2.15	Proiectarea și executarea amenajărilor antierozionale pentru anii 2025-2030	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața de teren protejată, ha 	34 ha	70.500-161.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Surse externe. MAC-P (Managementul Agriculturii și Conservarea Solului) - Banca Mondială și PNUD Programul Interreg NEXT România-Republica Moldova 2021-2027 – UE
2.16	Modificarea categoriei de folosință a terenurilor	<ul style="list-style-type: none"> Conduc la modificarea albedoului la nivel local și eliminarea unor gaze cu efect de seră 	17 ha	21.000 - 60.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Programul de granturi post-investiționale "Managementul durabil al terenurilor", AIPA
2.17	Reabilitarea terenurilor degradate antropice (exploatare miniere, depuneri de reziduuri, poluate cu hidrocarburi, metale grele etc) și împădurire	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața de teren reabilitată, ha 	3 ha	17.000 - 40.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (MDT)

2.18	Amenajarea pajiștilor	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața pajiștilor amenajate, ha 	153,09 ha	5.000 - 12.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) <p>Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (MDT)</p>
3.1	Stimularea financiară privind procesul de consolidare a terenurilor mici, parcele	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor consolidate, ha 	17 ha	6.000–15.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Subvenții pentru lucrări de îmbunătățiri funciare, ameliorare și protecție a solului. Proiectului „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) <p>Stimularea consolidării terenurilor agricole, AIPA</p>
3.2	Promovarea bunelor practici agricole pentru prevenirea și combaterea degradării solului și a pierderilor de nutrienți	<ul style="list-style-type: none"> Numărul de fermieri care implementează tehnologii și practici durabile de gestionare a terenurilor Suprafața de teren agricol gestionată prin practici de management durabil 	849 ha	78.000 - 235.000 lei per fermier	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Proiectul Agricultura Competitivă (MAC-P). Programele Agenției pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii (ADMA): Proiectul privind Asigurarea Fermierilor cu Fertilizanți; Proiectul privind vânzarea-cumpărarea în rate a echipamentelor pentru producerea energiei regenerabile; Proiectul privind transformarea digitală în agricultură; Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME) <p>Proiecte ale Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală LEADER: Ecosistem LEADER din Republica Moldova mai sustenabil; Asociațiile GAL pentru reziliență și securitate</p>
3.3	Implementarea măsurilor de management durabil al resurselor de sol	<ul style="list-style-type: none"> Numărul de hectare unde s-au aplicat măsuri anti-eroziune, ha 	849 ha	97.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Programul de granturi post-investiționale pentru Managementul Durabil al Terenurilor (MDT) <p>Proiectul Băncii Mondiale „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)</p>
3.4	Practicarea asolamentului și rotației culturilor	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea producțiilor agricole; Conservarea biodiversității; Reducerea presiunii bolilor, buruienilor și dăunătorilor 	679 ha	15.000-40.000 lei/ha/an	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. AIPA: Programul de granturi pentru îmbunătățirea productivității terenurilor prin management durabil al terenurilor și subvenții <p>ADMA: Programul de Asistență pentru Fermierii Neprivilegiați 2KR și PAC; Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME); Programul de Dezvoltare a Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM)</p>
3.5	Executarea lucrărilor de afânare a solului pe verticală fără întoarcerea brazdei	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea conținutului de materie organică din sol; Sechestrarea carbonului; 	119 ha	1.350 - 2.600 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Subvenții pentru lucrări de îmbunătățiri funciare (AIPA) Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME) Proiectul privind Asigurarea Fermierilor cu Fertilizanți

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Intensificarea activității biologice a solului; ▪ Creșterea fertilității solului 			Proiectul privind vânzarea – cumpărarea în rate a echipamentelor pentru producerea energiei regenerabile
3.6 Atenuarea fenomenului de tasare / compactare prin reducerea numărului de treceri și executarea lucrărilor la umiditatea optimă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea conținutului de materie organică din sol; ▪ Sechestrarea carbonului; ▪ Intensificarea activității biologice și fertilității solului 	3 ha	17.000 – 28.600 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe. ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor ▪ Subvenții pentru proiecte de prelucrare a solului (AIPA) Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.7 Terasarea terenurilor în pantă pentru reținerea apei pe versanți	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea umidității solului, a altor proprietăți fizico-chimice ale acestuia 	34 ha	20.000 - 30.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor ▪ Subvenții pentru îmbunătățiri funciare Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.8 Înființarea culturilor anuale de acoperire (culturi verzi)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reducerea degradării sub impact al condițiilor climatice; ▪ Creșterea cantității de materie organică acumulată în sol 	679 ha	3.250 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (AIPA) Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.9 Implementarea semănatului dublu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reducerea volumului de apă curgătoare pe suprafața terenului 	17 ha	24.000 – 43.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (AIPA) Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.10 Extinderea sistemului de agricultură conservativă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Perturbarea minimă a solului 		3.600 - 6.700 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul de granturi privind îmbunătățirea productivității terenurilor printr-un management durabil al terenurilor (MAC-P) ▪ Proiectul privind Asigurarea Fermierilor cu Fertilizanți Programul vânzări în rate 2KR în agricultura performantă irigată
3.11 Implementarea măsurilor privind management	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața de teren agricol irigat (hectare). 	85 ha	43.000 - 89.000 lei (pentru implementare inițială +	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe, parteneriat public-privat ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Proiectul „Agricultura Competitivă în

ul integrat al resurselor de apă	<ul style="list-style-type: none"> Procentajul populației cu acces la apă potabilă sigură și de calitate. 		operare pe un an)	Moldova” (MAC-P) Proiectul „Securitatea Aprovizionării cu Apă și Sanitație în Moldova” este finanțat de AID și ADA.
3.12 Alegerea unei tehnologii optime de irigare	<ul style="list-style-type: none"> Reducerea pierderilor de apă; Creșterea randamentului de utilizare a apei de irigat Suprafața de teren irigată (hectare) 	85 ha	<p>pentru irigare prin picurare (pentru primul an): 9.500 – 18.000 lei/ha</p> <p>pentru irigare prin aspersiune (pentru primul an): 7.500 – 15.000 lei/ha</p>	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe, parteneriat public-privat Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) Granturi oferite de UCIP IFAD Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA) <p>Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)”</p>
3.13 Măsuri de atenuare a eroziunii hidrice	<ul style="list-style-type: none"> Reducerea pierderilor de sol prin eroziune de suprafață 	85 ha	23.000 - 44.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe Proiectului Agricultură Competitivă (MAC-P) Subvenții pentru proiectele investiționale de îmbunătățire a calității solurilor <p>Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale” (TRTP)</p>
3.14 Măsuri de atenuare pentru îmbunătățirea conectivității laterale și a capacității de retenție a apei în zona inundabilă	<ul style="list-style-type: none"> Prevenirea inundațiilor prin preluarea undelor de viitura în luncile refăcute; Creșterea biodiversității; îmbunătățirea microclimatului 	85 ha	2.050.000 – 4.100.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) <p>Programului „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale” (TRTP)</p>
3.15 Construcția unor acumulări de compensare	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea volumului de apă ce poate fi utilizat pentru combaterea deșertificării 	51 ha	28.000 - 45.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) Granturi oferite de UCIP IFAD <p>Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)”</p>
3.16 Crearea de noi zone umede	<ul style="list-style-type: none"> Îmbunătățirea microclimatului; Biodiversitate 	51 ha	60.000 – 130.000 lei/ha anual	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Protecția împotriva inundațiilor 			<p>vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD)</p> <p>Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)”</p>
<p>3.17 Crearea de zone tampon în lungul râurilor/canalelor</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reținerea particulelor de sol,; ▪ Evitarea eutrofizării, ▪ Producere de biomasa 	2 ha	55.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) ▪ Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)” ▪ Proiectul „Deșeuri Solide în Republica Moldova” ▪ Proiectul UNEP/GEF: Cadrul global pentru biodiversitate <p>Proiectul UNEP/GEF: Cadrul de implementare a biosecurității pentru managementul resurselor biologice în Moldova</p>
<p>3.18 Reabilitarea sistemelor de irigare existente și introducerea unor noi sisteme irigaționale</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața totală irigată anual 	51 ha	<p>pentru sistem de irigație prin picurare: 33.000 lei/ha</p> <p>pentru sistem de irigație prin aspersie: 51.500 lei/ha</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) ▪ Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA)

5. COMUNICARE ȘI SENSIBILIZARE

5.1. Obiectivele strategiei de comunicare

Strategia de comunicare are drept scop sprijinirea implementării eficiente a Planurilor Locale de Acțiuni (PLA), asigurarea transparenței procesului decizional și consolidarea implicării comunității în atingerea obiectivelor de neutralitate a degradării solurilor. Comunicarea eficientă este esențială pentru transformarea unui document strategic într-un proces viu, participativ și adaptabil, în care toți actorii – autorități publice locale, cetățeni, ONG-uri și parteneri – au un rol clar definit.

Obiectivele principale ale strategiei sunt:

- Creșterea gradului de informare a populației asupra conținutului și importanței PLA;
- Promovarea beneficiilor ecologice, economice și sociale ale măsurilor propuse în plan;
- Stimularea implicării active a cetățenilor, consilierilor locali, agenților economici și instituțiilor;
- Susținerea procesului de aprobare, finanțare și implementare printr-o imagine publică clară, coerentă și pozitivă;
- Prevenirea dezinformării și asigurarea unei înțelegeri corecte a obiectivelor și măsurilor incluse în plan.

5.2. Mesaje-cheie

Pentru a asigura coerența comunicării și ancorarea acesteia în realitățile locale, au fost formulate mesaje-cheie care reflectă valorile, prioritățile și viziunea Planului Local de Acțiuni (PLA). Acestea au rolul de a mobiliza comunitatea, de a consolida parteneriatele și de a oferi direcții clare pentru un discurs public orientat spre acțiune.

„Așa cum spune și un gospodar înțelept: Nu poți păstra ogoarele pline de râpi și alunecări – trebuie să acționezi pentru a le îmbunătăți ” - evidențiază nevoia urgentă de intervenție asupra terenurilor degradate și importanța acțiunii directe pentru conservarea productivității agricole.

„Trebuie să colectăm apa de ploaie – fiecare strop contează în fața secetei” - accentuează importanța valorificării resurselor naturale, în special în contextul precipitațiilor neregulate și a presiunii asupra surselor de apă.

„Apa va fi – dar nu cum vrem: ploi abundente, neregulate, cu efecte imprevizibile” - transmite riscul asociat schimbărilor climatice și subliniază necesitatea unor măsuri de adaptare, precum vegetație de protecție, irigații eficiente și gestionarea apelor pluviale.

„Planul Local de Acțiuni – un instrument real pentru dezvoltare durabilă” - subliniază caracterul aplicabil, concret și strategic al documentului;

„Împădurim, protejăm, dezvoltăm – împreună!” - încurajează participarea cetățenilor și actorilor locali în implementarea măsurilor de mediu;

„Agricultură modernă, mediu protejat” - pune accent pe echilibrul dintre productivitate și sustenabilitate;

„Comunitate unită, viitor prosper” - transmite ideea de solidaritate locală și implicare comună în dezvoltare;

„Comuna noastră devine mai verde, mai sigură și mai pregătită pentru viitor” - oferă o imagine pozitivă, orientată spre reziliență și adaptare climatică;

„Terenurile degradate trebuie să dispară din cadastru” - exprimă ferm angajamentul pentru reabilitarea terenurilor afectate de eroziune și pentru utilizarea eficientă a fiecărei suprafețe;

„Fiecare idee contează. Fiecare voce schimbă ceva.” - subliniază importanța dialogului deschis și a consultării permanente;

„Cu planul aprobat, atragem fonduri și construim viitorul comunei” - leagă direct strategia locală de oportunitățile de finanțare și dezvoltare concretă;

„Mai multă pădure, mai puțină secetă. Mai multă grijă, mai multă viață.” - transmite clar beneficiile ecologice ale împăduririi și conservării resurselor;

„Schimbările climatice nu sunt viitorul – sunt prezentul cu care trăim astăzi” - atrage atenția asupra urgenței intervenției și necesității unei acțiuni locale rapide și coordonate.

„Comunitatea recunoaște clar nevoile prioritare – apă și canalizare, servicii de sănătate și drumuri.” – subliniază importanța concentrării resurselor pe infrastructura de bază, pentru îmbunătățirea calității vieții și prevenirea degradării continue a condițiilor de trai.

„Agricultura este afectată de lipsa irigațiilor și condiții climatice extreme – necesită sprijin tehnic și financiar.” – atrage atenția asupra vulnerabilității sectorului agricol și a urgenței implementării unor soluții de adaptare, pentru menținerea producției și securității alimentare.

„Problemele de mediu sunt urgente – gestionarea deșeurilor și reîmpădurirea sunt susținute de majoritatea.” – transmite necesitatea unor acțiuni imediate și coordonate pentru protejarea resurselor naturale și reducerea impactului asupra sănătății comunității.

„Turismul poate aduce beneficii economice – două treimi dintre cetățeni cred în acest potențial.” – evidențiază oportunitatea dezvoltării unor proiecte turistice care valorifică resursele culturale și naturale, generând venituri și locuri de muncă.

„Comunitatea este pregătită să se implice – peste 3/4 dintre locuitori vor să participe activ la consultări și proiecte.” – subliniază potențialul ridicat de mobilizare civică și importanța menținerii unui dialog constant cu cetățenii pentru succesul proiectelor.

„Deschidere majoră spre energie verde – peste 90% ar accesa programe pentru surse regenerabile.” – accentuează oportunitatea implementării de proiecte sustenabile pe energie regenerabilă, cu impact pe termen lung asupra costurilor și mediului.

5.3. Public-țintă

Strategia de comunicare se adresează unor categorii diverse de public, fiecare cu rol specific în procesul de elaborare, aprobare și implementare:

Autoritățile publice locale – primari, consilieri, funcționari publici: vizați în mod direct pentru asumarea și promovarea planului;

Cetățenii – locuitori ai comunei, în special tinerii și gospodarii interesați de conservarea terenurilor și a apei;

Fermierii și agenții economici – ca beneficiari direcți ai măsurilor privind irigarea, solul și reîmpădurirea;

ONG-uri și lideri comunitari – parteneri în implementarea activităților voluntare, de educație și conștientizare;

Instituții de învățământ și cadre didactice – esențiale pentru transmiterea valorilor legate de protecția mediului către generațiile tinere;

Finanțatori și donatori potențiali – cărora li se comunică caracterul strategic, realist și participativ al planului.

5.4. Canale de comunicare

Pentru a ajunge eficient la toate categoriile de public-țintă și a asigura implicarea comunității, au fost folosite canale de comunicare adaptate specificului local, punând accent pe accesibilitate, transparență și dialog direct:

- **Comunicare telefonică** – pentru contact rapid și eficient cu reprezentanții autorităților locale și alți actori relevanți;
- **E-mail și corespondență electronică** – pentru transmiterea documentelor, invitațiilor și agendelor;
- **Participare la ședințe de lucru și consultări publice** – esențiale în ambele runde de consultări:
  - **Prima rundă (martie-aprilie 2025)** – axată pe prezentarea obiectivelor PLA, identificarea problemelor prioritare și colectarea propunerilor. Reprezentanții echipei de elaborare a PLA au elaborat și aplicat un chestionar adresat comunității, pe baza căruia au fost obținute date relevante în cadrul zonei de studiu: distribuția respondenților (64% administrație publică, restul fermieri, antreprenori etc.), vechimea în comunitate (peste 80% locuiesc de mai mult de 10 ani), principalele probleme identificate (lipsa locurilor de muncă și drumurile proaste – 58,2% fiecare; apă/canalizare – 46,2%), priorități investiționale (apă/canalizare – 39,1%, sănătate – 36,8%, drumuri – 18,4%), dificultăți în agricultură (lipsa irigației, secetă, costuri ridicate), probleme de mediu (deșeuri necorespunzătoare – 66,7%, eroziune sol – 44%, poluare apă – 44%) și priorități (reîmpădurire – 76%). Totodată, s-au înregistrat opinii privind turismul (64,4% cred în potențial), implicarea comunitară (76,7% doresc să se implice mai mult) și deschiderea față de energia regenerabilă (91,5%). Discuțiile au avut loc direct în sala de ședințe a primăriei, cu participarea primarului, inginerului cadastral și a unui specialist în agricultură.
  - **A doua rundă (iulie-septembrie 2025)** – dedicată prezentării variantei în lucru a PLA. Autoritățile locale au fost rugate să analizeze documentul împreună cu specialiști, consilieri și reprezentanți agricoli pentru a formula observații. Aceași echipă, completată de un consilier local implicat activ, a evaluat fezabilitatea tehnică și economică a măsurilor.

- **Rețea informală de actori locali** – primari, ingineri cadastrali, consilieri, membri ai echipei de proiect, implicați în diseminarea informațiilor și mobilizarea comunității;
- **Transparență prin documente de lucru** – procese-verbale, planuri de acțiuni și materiale distribuite atât tipărit, cât și electronic, pentru analiză și feedback;
- **Consultări publice periodice** – întâlniri lunare sau trimestriale;
- **Platforme online și grupuri de social media** – pentru feedback rapid și actualizări privind proiectele în derulare;
- **Evenimente tematice** – festivaluri, târguri agricole, zile ecologice, care combină informarea cu implicarea comunității;
- **Parteneriate cu școli și ONG-uri locale** – pentru campanii de conștientizare privind mediul, turismul și agricultura sustenabilă.

În cadrul întâlnirilor și vizitelor de teren, s-au realizat fotografii documentative atât din teren, cât și de la ședințe, pentru a ilustra starea actuală a zonelor vizate și implicarea participanților. Procesele-verbale au consemnat propunerile și concluziile, iar PLA în format MS Word a fost transmis primăriei pentru utilizare locală. Totodată, au fost colectate și distribuite datele de contact ale persoanelor responsabile cu finanțarea proiectelor de împădurire a proprietății private, sprijinind astfel accesul comunității la oportunități concrete de implementare.

Comunicarea a fost ușoară, fluidă și eficientă, susținută de receptivitatea autorităților locale, care s-au implicat activ de la confirmarea logistică a întâlnirilor până la participarea constantă la consultări. Atmosfera deschisă și constructivă, completată de exemple concrete din teren – zone cu risc de alunecare, sectoare cu eroziune avansată, pajiști degradate – a contribuit la fundamentarea participativă a Planului Local de Acțiuni.

5.5. Activități propuse

Pentru a asigura dezvoltarea durabilă a comunei și protejarea resurselor naturale, este esențială implicarea activă a tuturor – administrație, fermieri, tineri, elevi și comunitatea locală. Activitățile propuse urmăresc nu doar îmbunătățirea practicilor agricole și protecția mediului, ci și crearea unor oportunități economice, sociale și educaționale, care să consolideze spiritul de cooperare și identitatea locală.

Campanii de informare

Organizarea de campanii interactive și vizuale despre:

- rotația culturilor și beneficiile acestora pentru sănătatea solului;
- protecția solului și a apei prin metode ecologice și tradiționale adaptate contextului local;
- gestionarea responsabilă a deșeurilor, inclusiv colectarea selectivă și reciclarea;
- conservarea biodiversității prin protejarea speciilor locale și menținerea echilibrului ecosistemelor.

Aceste campanii pot include panouri informative, proiecții de scurtmetraje documentare, concursuri tematice și caravane educaționale în satele comunei.

Ateliere și cursuri

- **Pentru fermieri:** sesiuni practice despre tehnologii agricole moderne, utilizarea eficientă a resurselor, marketing rural, accesarea de fonduri europene și naționale.

- **Pentru tineri:** instruire în antreprenoriat, dezvoltarea turismului local, organizarea de trasee ecoturistice, promovarea produselor tradiționale prin rețele sociale și platforme de vânzare online.
- **Pentru administrație:** cursuri de management de proiect, strategii de atragere a resurselor externe, formarea de parteneriate cu alte localități și organizații.

Crearea ONG-urilor locale

Susținerea formării de organizații neguvernamentale cu misiune clară de protecție a mediului și dezvoltare comunitară. ONG-urile pot deveni motorul acțiunilor de voluntariat, pot coordona proiecte educaționale și pot facilita accesul la finanțări nerambursabile.

Implicarea elevilor și localnicilor

Organizarea de acțiuni concrete și atractive, precum:

- plantarea de copaci, arbuști și flori pentru reînverzirea spațiilor publice;
- campanii de curățare a malurilor râurilor, pădurilor și zonelor verzi;
- stoparea eroziunii solului și a formării ravenelor prin construcția de gardulețe din nuiele, terasări și lucrări simple de stabilizare a versanților;
- crearea de „patrule verzi” formate din tineri voluntari care să monitorizeze și să raporteze problemele de mediu.

Grup de lucru local

Înființarea unui grup mixt format din reprezentanți ai primăriei, fermierilor, ONG-urilor, tinerilor și școlilor, care să supravegheze implementarea proiectelor, să identifice nevoile urgente și să caute surse de finanțare. Grupul ar putea funcționa ca un „Consiliu Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă” al comunei.

Târguri și expoziții

Organizarea periodică de evenimente tematice pentru promovarea:

- produselor locale (miere, brânzeturi, fructe, legume, conserve tradiționale);
- meșteșugurilor (țesături, obiecte din lemn, ceramică);
- oportunităților turistice (trasee de drumeție, zone naturale, gospodării agroturistice).

Aceste târguri pot include degustări, demonstrații meșteșugărești, expoziții foto și standuri interactive, atrăgând atât localnicii, cât și vizitatori din alte zone.

Perspective suplimentare

- Crearea unui **calendar anual al activităților comunitare** (Ziua Mediului, Săptămâna Verde, Ziua Recoltei).
- Organizarea de **competiții ecologice** între sate (cine colectează cele mai multe deșeuri reciclabile, cine plantează cei mai mulți copaci).
- Lansarea unui **program de „Ambasadori ai Mediului”** în rândul tinerilor, care să reprezinte comuna la evenimente județene sau naționale.

- Realizarea unui **colț verde în fiecare școală** – mini-grădini unde elevii învață despre plante și îngrijirea lor.

6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

1. **Comuna Cuizăuca dispune de resurse agricole semnificative și un cadru natural propice**, ce pot susține o dezvoltare rurală durabilă, dacă sunt gestionate adecvat.
2. **Scenariile propuse** (agricultură intensivă, ecologică-turistică, dezvoltare mixtă) oferă multiple direcții pentru a îmbina progresul economic cu protecția mediului și îmbunătățirea infrastructurii.
3. **Modernizarea infrastructurii** (drumuri, apă-canal, salubritate) și adoptarea practicilor agricole durabile (rotația culturilor, protejarea solului și a apei) sunt esențiale pentru a crește atractivitatea comunei și a asigura condiții decente de viață.
4. **Accesarea fondurilor externe** și parteneriatele (public-private, cu ONG-uri, agenții de dezvoltare) sunt cruciale pentru finanțarea proiectelor mari.
5. **Implicarea comunității în procesul decizional** și un cadru de consultare transparentă vor asigura responsabilitatea și sustenabilitatea pe termen lung a acțiunilor întreprinse.

Prin aplicarea măsurilor și recomandărilor din acest Plan Local de Acțiuni, comuna Cuizăuca poate deveni un exemplu de dezvoltare rurală sustenabilă, în care economia locală și conservarea resurselor naturale evoluează în armonie, oferind locuitorilor o perspectivă sigură și prosperă.

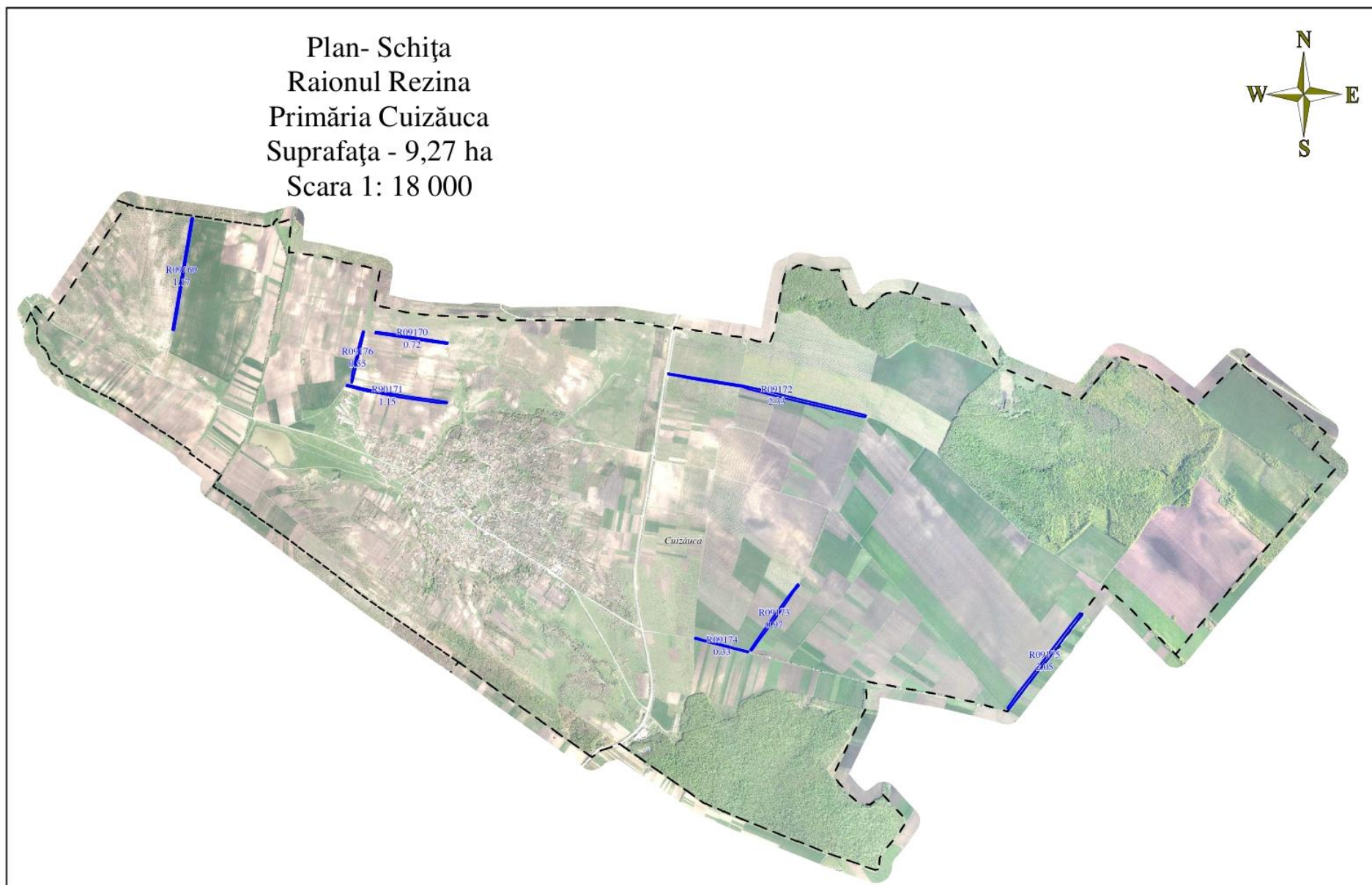
BIBLIOGRAFIE

- Documente și rapoarte oficiale ale autorităților locale și raionale din Rezina
- Reglementări naționale și europene în domeniul agriculturii, protecției mediului și dezvoltării rurale
- Date statistice ale Biroului Național de Statistică (BNS)
- Studii și exemple de bune practici în agricultură ecologică și turism rural

ANEXE

1. **Material cartografic** – Hărți ale comunei Cuizăuca (delimitare, utilizare a terenurilor, infrastructură)
2. **Tabele cu indicatori statistici** – Evoluția demografică, structura veniturilor, producția agricolă
3. **Cadru legislativ și reglementări** – Lista actelor normative relevante pentru dezvoltarea locală
4. **Exemple de proiecte și inițiative** – Modele de succes în agricultură, turism, protecția mediului
5. **Rezultatele consultărilor** – Sondaje și discuții cu cetățenii privind prioritățile de dezvoltare

Anexa 1. Material cartografic: Planul – schiță a PFP-urilor din perimetrul primăriei

Anexa 2. Tabele cu indicatori statistici: Monitorizarea stării PFP-urilor, soluții tehnice propuse

Cod PFP	Suprafața vectorizată, ha	Lățime, m	Nr rînduri	Vîrsta, ani	Compoziția	SP	Gradul de uscare	Gradul de infestare, %	Stare funcțională	Lucrări de reabilitare propuse	Suprafața propusă pentru intervenții
R09169	1,17	10	2	50	10NU	NU	-	-	satisfăcătoare	reconstrucția ecologică	1,17
R09170	0,72	12	2	45	10NU	NU	-	-	satisfăcătoare	elagaj	0,72
										emondaj	0,72
										tăieri de igienă	0,72
										îngrijirea subarboretului	0,72
										completări	0,72
R09171	1,15	12	2	15	10SC	SC	-	-	satisfăcătoare	rărituri	1,15
R09172	2,33	12	2	45	10NU	NU	-	-	satisfăcătoare	elagaj	2,33
										emondaj	2,33
										tăieri de igienă	2,33
										îngrijirea subarboretului	2,33
R09173	0,97	11	2	45	10NU	NU	-	-	satisfăcătoare	elagaj	0,97
										emondaj	0,97
										tăieri de igienă	0,97
										îngrijirea subarboretului	0,97
R09174	0,33	12	2	40	4NU1SC1PL1SI3DT	NU	-	-	satisfăcătoare	reconstrucția ecologică	0,33
R09175	2,05	12	4	40	7ULM2SC1DT	ULM	-	-	satisfăcătoare	reconstrucția ecologică	2,05
R09176	0,55	10	2	20	9ART1DT	ART	-	-	satisfăcătoare	rărituri	0,55
TOTAL	9,27										22,05

COSTURI ESTIMATIVE

Cod PFP	Suprafața vectorizată , ha	Compoziția	Lucrări de reabilitare propuse	Suprafața propusă pentru intervenții	Nr. hărții tehnologice	Cheltuieli conform HT, pentru 1 unitate	Calculare prognozabile pentru suprafața de intervenție, (reconstrucția integrală cu plantări și completări - termen de creștere 4 ani)
R09169	1,17	10NU	reconstrucția ecologică	1,17	4	20622,69	24128,55
R09170	0,72	10NU	elagaj	0,72	32	15250,86	10980,62
			emondaj	0,72	30	9842,29	7086,45
			tăieri de igienă	0,72	13	2073,32	1492,79
			îngrijirea subarboretului	0,72	33	1064,93	766,75
			completări	0,72	4	20622,69	14848,34
R09171	1,15	10SC	rărituri	1,15	12	6669,74	7670,21
R09172	2,33	10NU	elagaj	2,33	32	15250,86	35534,51
			emondaj	2,33	30	9842,29	22932,54
			tăieri de igienă	2,33	13	2073,32	4830,84
			îngrijirea subarboretului	2,33	33	1064,93	2481,29
R09173	0,97	10NU	elagaj	0,97	32	15250,86	14793,34
			emondaj	0,97	30	9842,29	9547,02
			tăieri de igienă	0,97	13	2073,32	2011,12
			îngrijirea subarboretului	0,97	33	1064,93	1032,98
R09174	0,33	4NU1SC1P L1SL3DT	reconstrucția ecologică	0,33	4	20622,69	6805,49
R09175	2,05	7ULM2SC1 DT	reconstrucția ecologică	2,05	7	65142,34	133541,80
R09176	0,55	9AR1DT	rărituri	0,55	12	6669,74	3668,36
TOTAL	9,27			22,05			304152,99